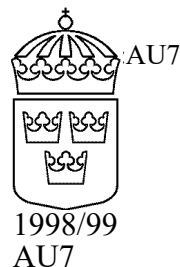

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1998/99:AU7

Vissa frågor rörande arbetslöshetsförsäkringen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas 22 motioner med yrkanden som rör arbetslöshetsförsäkringen och som har väckts under den allmänna motionstiden hösten 1998. Det som behandlas i betänkandet är bl.a. frågan om tidsmässig begränsning av ersättningsrätten, den s.k. bortre parentes, försäkringens finansiering, arbetsvillkoret, avstängningsregler och ersättning vid deltidsarbetslöshet. Samtliga motioner avstyrks av utskottet, bl.a. med hänvisning till den projektgrupp som nyligen tillsatts av Näringsdepartementet med uppgift att utreda en framtida arbetslöshetsförsäkring.

Reservationer har avgivits av företrädarna för Moderata samlingspartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Miljöpartiet.

Motionerna

1998/99:A209 av Erik Arthur Egervärn (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetslöshetsersättning och deltidsarbetslöshet.

1998/99:A210 av Erik Arthur Egervärn (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om a-kasseersättning för enmansföretagare.

1998/99:A214 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om generell utbildningsgaranti,

16. att riksdagen hos regeringen begär förslag till åtgärder avseende arbetslöshetsförsäkringen som omställningsförsäkring i enlighet med vad som i motionen anförts.

1998/99:A221 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvärdering av arbetsvillkoret för utsatta grupper m.m.,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om deltidsarbetslöshet,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en bortre parentes,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stärkandet av arbetslinjen,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om semester för arbetslösa,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rättssäkerhet.

1998/99:A222 av Annika Nilsson och Kent Härstedt (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nyföretagande.

1998/99:A226 av Britt-Marie Lindkvist och Laila Bäck (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om reglerna för överhoppningsbar tid i a-kassan.

1998/99:A227 av Britt-Marie Lindkvist (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att tid med vårdbidrag skall räknas som överhoppningsbar tid i arbetslöshetsförsäkringens regelverk.

1998/99:A228 av Christina Axelsson och Anita Johansson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att se över a-kassareglerna så att de gynnar dem som studerar och feriearbetar.

1998/99:A244 av Rune Berglund (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utreda frågan om bättre övergångsregler i den sociala skyddslagstiftningen för den som går från att vara löntagare till företagare.

1998/99:A245 av Ann-Kristine Johansson och Lisbeth Staaf-Igelström (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om försöksverksamhet i arbetslöshetsförsäkringen.

1998/99:A251 av Anita Johansson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att aktivt använda kooperativa företag som ett medel att minska arbetslösheten.

1998/99:A253 av Barbro Johansson (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att utreda eventuella samband mellan uppsägning på egen begäran och behov av ersättning från a-kassa,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående behovet av att utreda inlåsnings effekter på arbetsmarknaden i stort,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att utreda vilka specifika inlåsnings effekter som den förlängda avstängningsperioden från a-kassa har på arbetsmarknaden.

1998/99:A257 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildning/kompetensutveckling för personal inom kommunernas och landstingens vård- och omsorgsverksamhet.

1998/99:A261 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär ett förslag om en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en parlamentarisk utredning om branschvisa avgifter till arbetslöshetsförsäkringen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsvillkor för arbetslöshetsförsäkringen i enlighet med AR-BOM-utredningen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om flexibilitet i arbetsvillkoret,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om komplettering av de allmänna villkoren för rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetslöshetsförsäkringens finansiering,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att säkerställa familjehemsförälders rätt till a-kassa,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att säkerställa biståndsarbeters rätt till a-kassa.

1998/99:A266 av Hans Karlsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att bygga Sverige tillgängligt.

1998/99:A270 av Hans Karlsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet att se över arbetslöshetsförsäkringen.

1998/99:A271 av Inger Lundberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att reglerna i arbetslöshetsförsäkringen ses över så att de underlättar för de försäkrade att göra satsningar på studier och företagande.

1998/99:A285 av Carin Lundberg och Hans Stenberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet att ändra i reglerna för lönegarantin.

1998/99:Ub453 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

17. att riksdagen beslutar om sådan ändring av 16 § lagen om arbetslöshetsförsäkring (1997:238) att studenter som annars uppfyller kraven för arbetslöshetsersättning också skall ha rätt till sådan under ferier.

1998/99:Ub716 av Maria Larsson och Gunilla Tjernberg (kd) vari yrkas

1998/99:AU7

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av att få till stånd ett regelverk som inte missgynnar utbildning och kompetenshöjning,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring av regelverket att studerande kan klara sin försörjning under sommaren utan att behöva begära socialbidrag.

1998/99:N229 av Kenneth Johansson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om a-kasseersättning.

1998/99:N238 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om företagarnas sociala trygghet.

Utskottet

Inledning

Under förra mandatperioden fattade riksdagen beslut om en ny och allmän arbetslöshetsförsäkring (prop. 1996/97:107, AU13, rskr. 236). Den nya försäkringen, som började gälla den 1 januari 1998, består av en grundförsäkring och en frivillig inkomstbortfallsförsäkring. Försäkringen regleras i två lagar, lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) som innehåller de materiella reglerna och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor som innehåller de organisatoriska reglerna. Genom dessa lagar har den tidigare lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd (KAS) sammanförts och omarbetats. Grundförsäkringen motsvarar det tidigare kontanta arbetsmarknadsstödet. Hela försäkringen administreras av arbetslöshetskassor. Vid sidan av de tidigare erkända arbetslöshetskassorna har det bildats en från organisationer fristående kassa, ALFA.

I samband med beslutet om införandet av en ny lagstiftning beslutades även om vissa förändringar i de då gällande lagarna. Dessa förändringar rörde bl.a. ersättningsnivåer, arbetsvillkorets utformning, reglerna som rör s.k. överhoppningsbar tid och företagares ersättningsrätt. Dessa regler har förts över till den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Under den allmänna motionstiden hösten 1998 har det väckts ett antal motioner som behandlar frågor rörande arbetslöshetsförsäkringen. Till den del dessa synpunkter på arbetslöshetsförsäkringen ingick i ett ställningstagande till arbetsmarknads- och sysselsättningspolitiken eller hade omedelbara budgetpåverkande effekter har motionerna behandlats i anslutning till beredningen av budgetpropositionen för budgetåret 1999 (bet. 1998/99:AU1). Övriga motioner från den allmänna motionstiden som rör arbetslöshetsförsäkringen behandlas i detta betänkande. Som framgår av den inledande redogörelsen över vilka motioner som skall behandlas återfinns inte yrkanden från samtliga partier. Utskottet har därför valt att i avsnittet som rör *allmänna*

frågor m.m. även redovisa de motioner i denna fråga som behandlades samtidigt med budgetpropositionen.

1998/99:AU7

De motioner som behandlas i detta betänkande avser olika konkreta frågeställningar.

Allmänna frågor m.m.

Synpunkter rörande arbetslöshetsförsäkringen

Moderaternas synpunkter som de har beskrivits i utskottets budgetbetänkande (1998/99:AU1) kan sammanfattas enligt följande.

Moderaterna anser att ersättningen vid arbetslöshet genom en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring skall ses som ett grundläggande skydd som omfattar alla. Försäkringen skall vara en omställningsförsäkring som träder in för att klara övergången från ett arbete till ett annat och inte vara en permanent försörjning. För att åstadkomma detta krävs att det införs en s.k. bortre parentes. Det bör också införas ett efterskydd under en övergångsperiod för dem som riskerar att utförsäkras. Skyddet skall vara längre för den äldre arbetskraften. Det grundläggande försäkringsskyddet bör kunna kompletteras med tillägsskydd genom avtal. Kvalifikationskraven bör höjas och ersättningsnivån sänkas till 75 %. Vidare bör den indexering som sker genom anknytning till löneökningstakten inom det berörda avtalsområdet tas bort. Den lägsta ersättningsnivån bör sänkas till 210 kr per dag. Moderaterna föreslår också att försäkringen till en större del skall finansieras genom premier från de enskilda. De högre premierna bör kompenseras genom lägre fackliga avgifter.

Vänsterpartiets synpunkter som de har beskrivits i utskottets budgetbetänkande kan sammanfattas enligt följande.

Partiet anser att arbetslöshetsförsäkringen skall vara en omställningsförsäkring för den som av konjunkturella eller strukturella skäl blir arbetslös. Ersättningsnivåerna bör successivt höjas till 90 % av den tidigare inkomsten. Vidare bör dagpenningnivåerna höjas. De bör även följa den allmänna löneutvecklingen.

Centerpartiets synpunkter som de har beskrivits i ovannämnda budgetbetänkande kan sammanfattas enligt följande.

Partiet påpekar att det under förra mandatperioden medverkade till att en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring infördes. Genom inrättandet av en från de enskilda fackförbunden fristående arbetslöshetskassa har valfriheten för de enskilda ökat. Även möjligheten för företagare att erhålla arbetslöshetsersättning har ökat avsevärt. Enligt partiet återstår en del problem med grupper som har svag anknytning till arbetsmarknaden. Dessa har svårt att kvalificera sig. Detta gäller inte minst ungdomar. Partiet anser att det bör införas en ny arbetslivs- och ohälsöförsäkring som bygger på att alla garanteras en miniminivå och en inkomstrelaterad del. Även egenfinansieringen bör höjas så att den genomsnittliga medlemsavgiften höjs.

Folkpartiets synpunkter som de har beskrivits i utskottets budgetbetänkande kan sammanfattas enligt följande.

Partiet anser att det bör införas en allmän och obligatorisk försäkring. Försäkringen skall ge den enskilde ekonomiskt skydd när han eller hon söker ny sysselsättning. För att betona försäkringens karaktär av omställningsförsäkring anser partiet att ersättningsrätten bör tidsbegränsas. Vidare bör egenfinansieringen via avgifter för de enskilda öka. För att förbättra lönebildningen anser partiet att medlemsavgifterna bör variera mellan kassor inom olika verksamhetsområden beroende på löneläge och arbetslöshetsnivå.

Miljöpartiets ståndpunkter som de har beskrivits i ovannämnda budgetbetänkande kan sammanfattas enligt följande.

Partiet anser att de olika ersättningssystemen vid arbetslöshet, ohälsa och utbildning bör samordnas och delvis slås samman. Ett enhetligt tak bör införas i sjuk-, föräldra- och arbetslöshetsförsäkringarna. Taket bör motsvara en inkomstnivå på 6,5 basbelopp. För arbetslöshetsförsäkringens del innebär detta ett höjt tak jämfört med dagens högsta ersättningsnivå på 580 kr per dag, vilket motsvarar en inkomst på ca 5,3 basbelopp. Ersättningsnivån bör höjas till 85 % av inkomster upp till 4,2 basbelopp och till 40 % av inkomster därutöver. Även grundbeloppet bör höjas till 246 kr per dag. Kvalifikationskravet för att erhålla arbetslöshetsersättning bör sänkas till fyra månaders arbete. Enligt partiet är det acceptabelt att införa en s.k. bortre parentes endast om det är klarlagt vad som skall följa därefter.

Motioner

I partimotion A221 framställer *Vänsterpartiet* yrkanden som behandlas i detta betänkande. Partiet framhåller att arbetsvillkoret har skärpts trots att arbetsmarknaden fått större inslag av korttids- och deltidsarbeten. Detta drabbar ungdomar, invandrare och kvinnor. Partiet anser därför att det bör göras en utvärdering av det nya arbetsvillkorets effekter för olika utsatta grupper på arbetsmarknaden och för försäkringens täckningsgrad. Vidare bör kvalifikationsreglerna ändras så att även anställningar med offentliga subventioner kvalificerar (yrk. 1). Partiet påpekar också att det under senare år har skett en skärpning av arbetsvillkor och avstängningsregler. Detta innebär att kraven på den arbetslöse har ökat. För den enskilde kan t.ex. en informationsmiss få förödande konsekvenser. De ökade kraven på arbetslösa måste balanseras mot ökad möjlighet att få sin sak prövad. Många arbetslösa är missnöjda med arbetsförmedlingens agerande vilket innebär att det kan vara svårt för dem att acceptera att överprövningen av deras ärende sker i samma organisation. Partiet föreslår därför att regeringen ges i uppdrag att återkomma med förslag som syftar till att förbättra de arbetslösas rättssäkerhet (yrk. 7). Partiet motsätter sig införandet av en s.k. bortre parentes. I stället för att angripa arbetslöshetsförsäkringens regler för återkvalifikation anser partiet att man bör studera alternativa sysselsättningsprogram, arbetstidsförkortningar och övergångslösningar till pension (yrk. 3). Det bör också göras en översyn av reglerna i syfte att stärka arbetslinjen (yrk. 4). Regler som bör ses över är bl.a. ersättningsreglerna för studerande, detta i syfte att öka förutsättningarna för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att förbättra sin position via utbildning. Vidare bör man analysera försäkringens incitaments-

struktur. De nuvarande reglerna innebär att fast anställda på deltid tvingas säga upp sin anställning. Företagarnas ersättningsrätt bör också studeras. Många arbetslösa bär på goda företagsidéer men vågar inte satsa på grund av risken att förlora sin rätt till ersättning. Slutligen bör man studera hur försäkringsreglerna står i samklang med den nya arbetsmarknaden. I vissa fall kan det vara lönsammare att uppbära arbetslöshetsersättning än ta korta anställningar.

Kristdemokraterna anser i partimotion A261 att det bör införas en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Alla som står till arbetsmarknadens förfogande skall finnas inom försäkringssystemet. Det bör också införas en från parterna fristående kassa som skall administreras av staten (yrk. 1). Partiet anser också att arbetslöshetsförsäkringen i högre grad bör avgiftsfinsieras. På det sättet uppnås ett bättre samband mellan lönebildning och arbetslöshet. Den ökade kostnaden för den enskilde skall kompenseras med en generell höjning av grundavdraget. Det bör också tillsättas en utredning som ser över frågan om branschvisa avgifter (yrk. 2 och 6). Vidare anser partiet att arbetsvillkoret bör utformas i enlighet med ARBOM-utredningens förslag, dvs. det bör vara nio månaders kvalifikationstid (yrk. 3). Arbetsvillkoret måste bli flexiblere. Allt arbete såsom säsong-, projekt- och deltidsarbete bör kvalificera för arbetslöshetsersättning. För att åstadkomma detta krävs att man slopar kravet på minsta antal arbetade timmar per månad. I stället bör den totala mängden utfört arbete över en tidsperiod vara ersättningsgrundande (yrk. 4). Det bör också införas en lägre tröskel för nytillträddande på arbetsmarknaden. De allmänna villkoren bör preciseras så att det framgår att den arbetslöse själv aktivt måste söka arbete (yrk. 5).

I partimotion A257 (yrk. 22) anser *Kristdemokraterna* att det krävs åtgärder för att förhindra uppsägningar inom vård och omsorg. Sådana åtgärder kan vara särskilda utbildnings- och kompetenshöjande insatser. Partiet föreslår därför att länsarbetsnämnderna ges möjlighet att skriva avtal med kommuner och landsting om utbildning/kompetensutveckling där alternativet annars är öppen arbetslöshet.

I partimotion A214 framför *Centerpartiet* att arbetslöshetsförsäkringen skall vara en omställningsförsäkring och inte en permanent försörjning (yrk. 16). En tidsbegränsad ersättningsrätt får dock inte leda till att den enskilde står utan försörjning. Partiet anser därför att det är viktigt att utreda alternativ och analysera för- och nackdelar med dessa.

Miljöpartiet genom Barbro Johansson tar i motion A253 upp frågor som rör avstängningsreglerna. Partiet anser att de långa avstängningstiderna motverkar sitt syfte. De nuvarande avstängningstiderna grundar sig på ett ogrundat antagande om att den som säger upp sig själv från en anställning utan att kunna gå direkt till en annan anställning hamnar i långvarigt beroende av arbetslöshetsersättning. Det finns enligt partiet inget belägg för detta antagande. Partiet föreslår därför att man utreder eventuella samband mellan uppsägning på egen begäran och behov av arbetslöshetsersättning. Vidare föreslår partiet att det utreds vilka specifika inläsningseffekter som avstängningsperioden har på arbetsmarknaden (yrk. 1 och 2). Partiet anser också att

det bör genomföras en utredning om inlåsnings effekter på arbetsmarknaden i stort (yrk. 3).

Britt-Marie Lindkvist (s) tar i motion A227 upp en fråga som rör försäkrade som uppbär vårdbidrag. Hon påpekar att det nuvarande regelverket som rör överhoppningsbar tid för vård av eget barn ibland medför problem. Enligt nuvarande reglering är den överhoppningsbara tiden i dessa fall begränsad till två år. Detta innebär att personer med ett handikappat eller svårt sjukt barn som erhåller vårdbidrag under längre tid än två år inte får någon arbetslöshetsersättning om de bli arbetslösa. Motionären föreslår därför att all tid med vårdbidrag skall räknas som överhoppningsbar tid.

Hans Karlsson m.fl. (s) anser i motion A266 att man bör använda arbetsmarknadspolitiska åtgärder för att förbättra tillgängligheten för funktionshindrade samtidigt som det skapas arbete för arbetslösa i bygg- och anläggningsbranschen. Vidare anser samma motionärer i motion A270 att det bör göras en översyn av arbetslöshetsförsäkringen i syfte att undanröja regelfällor och möjliggöra för ungdomar och invandrare att kvalificera för arbetslöshetsersättning utan heltid och fast anställning.

Utskottets ställningstagande

Genom införandet av den allmänna och sammanhållna arbetslöshetsförsäkringen från år 1998 har ersättningssystemet i viss mån anpassats till förändringar på arbetsmarknaden. Alla som har en förankring på arbetsmarknaden kan erhålla en inkomstrelaterad ersättning. Det har även blivit lättare för företagare att erhålla arbetslöshetsersättning. På arbetsmarknadsområdet sker dock kontinuerliga förändringar. Det finns därför enligt utskottets mening ett behov av att följa dessa förändringar för att kunna vidta nödvändiga åtgärder. Givetvis är det viktigt att man med jämna mellanrum ser över reglerna i arbetslöshetsersättningen, särskilt med hänsyn till att denna reglering har en stor betydelse för människors ekonomiska situation. I dagarna har Näringsdepartementet tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att utreda en framtida arbetslöshetsförsäkring. Avsikten med arbetsgruppen är att förbättra den nuvarande försäkringens funktionssätt. Gruppen skall bl.a. se över regelverket i syfte att stärka arbetslinjen. Vidare skall gruppen se över tillsynen av arbetslöshetsförsäkringen. Gruppen skall redovisa sitt resultat senast den 15 september 1999. Utskottet välkomnar detta arbete.

En vanlig kritik som framförs mot dagens ersättningssystem är att ersättningsrätten skulle vara obegränsad i tiden. Kritikerna anser att det därför bör införas en *s.k. bortre parentes*. Utskottet kan konstatera att syftet med arbetslöshetsförsäkringen har varit och fortfarande är att ersätta den enskilde för inkomstförlust vid arbetslöshet under en omställningsperiod fram till ett nytt arbete. Att det är en omställningsförsäkring behöver enligt utskottets mening i första hand inte betyda att det är nödvändigt att det finns en tidsmässig gräns för ersättning. Omställning kan i stället betyda att man hjälper den enskilde att byta yrke m.m. Det är också viktigt att stärka arbetslinjen, dvs. att se till att arbete och åtgärder som kan leda till nytt arbete prioriteras framför passiv ersättning. I detta arbete är det viktigt att klara ut vilka krav som

bör ställas på den enskilde, t.ex. vilken aktivitet som skall krävas, vilka arbeten som måste accepteras osv. Utskottet kan därför med tillfredsställelse konstatera att den inriktning regeringen valt genom uppdraget till arbetsgruppen innebär att arbetslinjen skall sättas i centrum. Utskottet föreställer sig att gruppen i sitt kommande arbete med att föreslå åtgärder för att stärka arbetslinjen även måste fundera över vilka effekter *avstängningsreglerna* har. Är de kontraproduktiva? Krävs det några förändringar för att stärka arbetslinjen? Enligt vad utskottet har erfart kommer gruppen även att se över dessa regler.

I detta sammanhang vill utskottet särskilt uppmärksamma en fråga som rör risken att bli utförsäkrad. Utskottet har fått kännedom om att flera arbetsförmedlingar uppfattat att förändringarna vad gäller vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som genomfördes i samband med behandlingen av budgetpropositionen, innebär att förmedlingarna har ett minskat ansvar för arbetslösa som håller på att bli utförsäkrade. Förändringen innebär att det infördes en ny åtgärd benämnd arbetspraktik. Samtidigt beslutades att åtgärderna arbetsplatsintroduktion (API) och arbetslivsutveckling (ALU) skulle avvecklas. Syftet var bl.a. att minska antalet åtgärder och förenkla regelverket. Utskottet vill betona att avsikten med beslutet inte har varit att fler personer skall bli utförsäkrade, utan att hävda arbetslinjen. Givetvis skall arbetsförmedlingarna även i fortsättningen prioritera långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna. Det finns också många skäl som talar för att dessa grupper bör kunna erbjudas arbetsmarknadsutbildningar. Följden av förändringen kan bli att incitamentet för arbetslösa att studera ökar.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna A214 yrkande 16 (c), A221 yrkandena 3 och 4 (v), A261 yrkandena 1 och 5 (kd) och A270 (s). Även motion A253 yrkandena 1–3 (mp) bör avslås.

Utskottet kan till viss del instämma i de synpunkter Vänsterpartiet för fram i motion A221 när det gäller den enskildes krav på rättssäkerhet. Den nuvarande ordningen innebär att förmedlingen skall ”pröva” om den enskilde verkligen står till arbetsmarknadens förfogande. Om förmedlingen gör bedömningen att så inte är fallet skall berörd arbetslöshetskassa meddelas. Det är sedan kassan som skall pröva om den försäkrade skall avstängas. Utskottet har förståelse för att denna ordning kan verka förbryllande för den enskilde. Arbetsförmedlaren skall biträda och hjälpa den arbetssökande samtidigt som han eller hon skall vara kontrollant. Även om arbetsförmedlaren inte skall fatta det avgörande beslutet kan det lätt uppfattas som en intressekonflikt. Det bör noteras att kassorna är obundna och självständigt skall fatta ett beslut på grundval av vad förmedlingen anmält. Att så är fallet framgår bl.a. av det förhållandet att kassorna i flera fall bedömer att det inte finns grund för avstängning. Utskottet är i nuläget inte berett att ställa sig bakom Vänsterpartiets förslag. Det bör noteras att arbetsgruppen bl.a. skall se över tillsynen av arbetslöshetsförsäkringen. Det kan i detta sammanhang vara lämpligt att även belysa den nu beskrivna frågan. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motion A221 yrkande 7 (v).

Den fråga Britt-Marie Lindkvist behandlar i motion A227 bör enligt utskottets mening tas upp i ett vidare sammanhang. Utskottet utgår från att man

inom ramen för arbetsgruppens arbete även kommer att överväga denna fråga. Utskottet avstyrker därför motion A227 (s).

En fråga som tagits upp av både Vänsterpartiet och Kristdemokraterna är utformningen av *arbetsvillkoret*. I samband med införandet av en ny arbetslöshetsförsäkring beslutades att arbetsvillkoret skulle skärpas. Ändringen trädde i kraft redan den 1 juli 1997. För rätt till arbetslöshetsersättning krävs sex månaders arbete med minst 70 arbetade timmar per månad, alternativt ett s.k. timvillkor med arbete minst 450 timmar inom en sammanhängande tid av sex kalendermånader med arbete under minst 45 timmar under var och en av dessa månader.

Även när det gäller arbetsvillkoret utgår utskottet från att arbetsgruppen kommer att behandla det i sitt arbete för att se om villkoret kan utformas så att det bidrar till att förbättra arbetslinjen. Utskottet syftar då främst på frågan om utformningen av villkoret f.n. är sådan att det motverkar att personer accepterar vissa former av arbeten. Utskottet vill dock framhålla att de nuvarande reglerna bygger på en godtagbar avvägning samtidigt som det medger en viss flexibilitet. Det arbetsvillkor som Kristdemokraterna förespråkar skulle innebära att stora grupper inte skulle kvalificera sig för den inkomstrelaterade delen av arbetslöshetsförsäkringen. Detta skulle leda till att många vid arbetslöshet skulle ställas utan ekonomiskt skydd. Med hänsyn till vad som anförts är utskottet inte berett att biträda motionerna A221 yrkande 1 (v) och A261 yrkandena 3 och 4 (kd).

Ett annat krav som framställts av Kristdemokraterna är att *finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen* ändras. Partiet förordar att den i högre grad blir avgiftsfinansierad. Därigenom skulle arbetsmarknadens funktionssätt förbättras. Frågor om finansiering har som framgått av redogörelsen ovan även tagits upp av andra partier. Dessa yrkanden har behandlats av utskottet i samband med behandlingen av budgetpropositionen (se bet. 1998/99:AU1 s. 39 f.).

Det nuvarande finansieringssystemet innebär att kostnaderna för arbetslöshetsersättningen fördelas på alla arbetstagare, både på dem som är försäkrade och på dem som inte är det. Genom denna konstruktion uppnår man en hög anslutningsgrad. Om man höjde egenfinansieringen så att den motsvarar en tredjedel av den totala kostnaden för arbetslöshetsförsäkringen, vilket Kristdemokraterna föreslår i sin motion, skulle kostnaderna för den enskilde öka markant.

Uppfattningen om att differentierade egenavgifter skulle påverka lönebildningen utgår från att de fackliga organisationernas lönekrav på branschnivå skulle anpassas mer till arbetslösheten bland de egna medlemmarna om avgiften till kassan bättre speglade kostnaden för arbetslöshetsersättningen. Utskottet ansåg dock i sitt budgetbetänkande hösten 1998 (1998/99:AU1) att det fanns flera skäl som talar mot ett sådant system. För att systemen skall fungera i praktiken skulle det i princip krävas att varje avtalsområde motsvarade en arbetslöshetskassas verksamhetsområde, vilket inte är fallet. Ett rent statligt system för arbetslöshetsersättningen skulle vara uteslutet, eftersom samtliga försäkrade då skulle tillhöra en och samma arbetslöshetskassa. Alternativet skulle vara en ordning med differentierade ersättningar som grundade sig på yrkestillhörighet. En sådan ordning skulle kräva en omfat-

tande byråkrati. Till detta kommer att den nya arbetslöshetskassan (ALFA) kan ansluta alla yrkesgrupper.

Ett differentierat avgiftssystem skulle innebära att man i vissa arbetslöshetskassor med hög arbetslöshet hos medlemmarna skulle vara tvungen att höja avgifterna mycket kraftigt. Fler personer skulle då överväga att stå utanför försäkringen eftersom de inte skulle anse sig ha råd att betala dessa högre medlemsavgifter. Andra skulle välja att teckna egna försäkringar. Detta skulle framför allt gälla yrkesgrupper med låg arbetslöshet. Som nämnts innebär det nuvarande systemet med höga statsbidrag, som finansieras av arbetsgivaravgifter, och medlemsinsats i form av finansierings- och utjämningsavgift, att kostnaderna för arbetslösheten fördelas på alla arbetstagar. Genom denna konstruktion uppnår man således en hög anslutningsgrad. Systemet har dessutom stora fördelar ur administrativ synpunkt.

Utskottet har ingen annan ståndpunkt i dag. Med hänsyn till detta avstyrker utskottet motion A261 yrkandena 2 och 6 (kd).

Utskottet behandlar avslutningsvis två motionsyrkanden som i egentlig mening inte har bäring på arbetslöshetsförsäkringen.

Vad gäller det synpunkter som Kristdemokraterna framför i motion A257 om behovet av insatser för att förhindra uppsägningar inom vård och omsorg kan utskottet konstatera att detta behov måste ställas mot andra, prioriterade krav på arbetsmarknadsutbildningen. Det bör framhållas att det i dag även är möjligt att anordna arbetsmarknadsutbildning för personer som riskerar att bli arbetslösa. Utskottet avstyrker därför motion A257 yrkande 22 (kd).

När det sedan gäller motion A266 som förordar satsningar för att förbättra tillgängligheten för funktionshindrade har utskottet viss sympati för de synpunkter som framförs i motionen. Enligt utskottets mening är det dock viktigt att resurserna i första hand används till att stärka den enskildes möjlighet att få ett reguljärt arbete. För närvarande är arbetslösheten hög inom byggnadssektorn samtidigt som byggföretag har svårt att rekrytera tillräckligt kvalificerad personal. Detta tyder på att det behövs insatser i form av arbetsmarknadsutbildning. En sådan satsning bör i första hand prioriteras. Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att ställa sig bakom yrkandet. Motion A266 (s) bör följaktligen avslås.

Deltidsarbetslöshet

Motioner

I partimotion A221 (yrk. 2) förklarar *Vänsterpartiet* att arbetslöshetsersättningen inte får vara en inkomstutfyllnad när arbetsgivare väljer att anställa personal med begränsad arbetstid. Partiet anser att lösningen är att ytterligare arbetsrättsligt förstärka rätten till heltidsarbete och att se till att arbetsförmedlingarna prioriterar denna grupp. De nuvarande reglerna innebär att framför allt kvinnor drabbas eftersom vissa arbetsgivare inom kommuner, landsting, handel, hotell och restaurang planerar sin verksamhet med deltidarbete. För att inte förlora sin ersättningsrätt har många arbetstagar valt att lämna sina deltidarbeten. De nuvarande reglerna diskriminerar kvinnor. *Vänsterpartiet* – som anser att den speciella deltidregeln bör slopas – före-

slår att den pågående utredningen bör lämna förslag som undanröjer problemen för deltidsarbetslösa.

Erik Arthur Egervärn (c) påpekar i motion A209 att reglerna om deltidsbegränsning medför problem på gles- och landsbygd eftersom många av deltidsarbetena finns inom servicenäringsen. Enligt motionären är det svårt att höja sysselsättningsgraden inom dessa företag. Han anser därför att deltidsarbetslösa bör ges möjlighet att "fyllnadsmarkera" mer än en period.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill först nämna att arbetsrättsliga aspekter på deltidsarbete kommer att behandlas i betänkande AU8.

Regeringen har den 6 juni 1998 tillsatt en utredning som skall behandla frågor som rör deltidsarbetslösa. Av direktiven till utredningen (dir. 1998:27) framgår att utredaren dels skall beskriva och analysera hur förekomsten av deltidsarbeten och tillfälliga arbeten har utvecklats sedan början av 1980-talet, dels bedöma hur förekomsten av dessa anställningsformer skulle kunna tänkas utvecklas under de närmaste fem till tio åren.

Utifrån analysen skall utredaren överväga om det bör göras förändringar i de nuvarande reglerna om rätt till arbetslöshetsersättning för deltidsarbetande och personer med tillfälliga arbeten. Syftet skall vara att stärka dessa gruppers ställning. Arbetslöshetsförsäkringens karaktär av omställningsförsäkring skall också bevaras.

Utredningen har nyligen lämnat sitt betänkande 1999:27 DELTA – Utredningen om deltidsarbete, tillfälliga jobb och arbetslöshetsersättning. Utredningens förslag kan sammanfattas på följande sätt.

Den som är deltidsarbetslös och vill ha "fyllnadsersättning" måste i samband med att han eller hon ansöker om ersättning till arbetslöshetskassan uppvisa ett intyg från arbetsgivaren där det framgår att denne inte kan erbjuda mer arbetstid. Även arbetsförmedlingen skall få del av intyget. Intyget skall användas som underlag i diskussionerna om den enskildes handlingsplan. Efter sex månader skall ett nytt intyg uppvisas. Den enskildes problem skall i första hand lösas tillsammans med arbetsgivaren. Arbetsförmedlingen kan också stödja arbetsgivaren med beaktande av hur krävande omstruktureringar som behöver genomföras för att den anställde skall få önskad arbetstid. Det kan vara anställningsstöd och företagsutbildning. Parallellt med att den anställde söker lösningar hos arbetsgivaren kan andra aktiviteter i samråd med arbetsförmedlingen pågå. Ersättning skall kunna utgå i högst 52 veckor. Är den deltidsanställda då fortfarande partiellt arbetslös kan han eller hon inte längre erhålla någon fyllnadsersättning. Den enskilde kan då välja att antingen delta i ett anpassat arbetsmarknadsprogram eller stanna kvar på deltidsarbetet utan att erhålla arbetslöshetsersättning.

Vidare föreslås att deltidsarbete för den som söker heltidsarbete inte längre skall anses vara lämpligt i arbetslöshetsförsäkringens mening.

Slutligen föreslår utredningen att ett det genomförs ett tvåårigt projekt lett av AMS i samarbete med arbetsmarknadens parter för att utveckla och stödja etablering av branschanknutna bemanningsföretag, DELTA-modeller.

Med hänsyn till att förslaget skall beredas inom regeringskansliet är utskottet inte berett att göra några ställningstagande med anledning av motionerna A209 (c) och A221 yrkande 2 (v). Utskottet avstyrker därför motionerna.

Företagare

I samband med införandet av den nuvarande lagen om arbetslöshetsförsäkring genomfördes förbättringar för företagare. En förändring som genomfördes rörde kriteriet för när en företagare skall anses som arbetslös. Den innebär att en företagare skall anses som arbetslös när den personliga verksamheten i rörelsen vid en samlad bedömning kan anses ha upphört annat än tillfälligt. Detta innebär att prövningen av om företagaren har upphört med verksamheten skall göras mot bakgrund av samtliga omständigheter i ärendet. Enstaka omständigheter, såsom en kvarvarande skyldighet att vara registrerad för mervärdesskatt eller innehav av F-skattesedel, får inte vara avgörande för om en företagare skall anses vara arbetslös. Inte heller det förhållandet att en företagare, som har sin privatbostad på samma fastighet som rörelsen eller i anslutning till denna, bor kvar på näringsfastigheten efter den definitiva nedläggningen av rörelsen bör i sig innebära att arbetslöshetsersättning inte kan utgå. Det är även möjligt för en företagare som blivit arbetslös att under vissa förhållandena hyra ut lokaler eller arrendera mark. Begreppet ”samlad bedömning” innebär också att man kan beakta en medlems roll i ett kooperativ eller en ekonomisk förening. Endast innehavet av ett förtroendeuppdrag eller tillhörigheten till ett kooperativ eller en förening bör inte vara avgörande för den enskildes möjlighet att erhålla ersättning. Det väsentliga vid bedömningen är medlemmens funktion och inflytande samt ekonomiska engagemang i och beroende av kooperativet eller föreningen och om detta hindrar personen i fråga från att stå till arbetsmarknadens förfogande.

Vidare infördes en möjlighet för företagare att betraktas som arbetslös vid ett tillfälligt uppehåll i en och samma verksamhet. Upphållet får dock inte till någon del vara av säsongskaraktär. Ersättningsrätten är begränsad till ett avbrott. Under uppehållet får det inte bedrivas någon verksamhet. Den försäkrade måste anmäla sig som arbetslös och stå till arbetsmarknadens förfogande. I likhet med när verksamheten avvecklas definitivt skall företagaren i dessa situationer kunna hyra ut lokaler eller arrendera ut mark.

Vid bestämmande av företagarnas dagpenning är huvudregeln att den skall beräknas på ett genomsnitt av inkomsterna från rörelsen under de senaste tre åren, exklusive avvecklingsåret, före arbetslöshetens inträde.

Om företagaren har bedrivit verksamhet kortare tid än tolv månader och innan dess varaktigt haft anställning som arbetstagare kan dagsförtjänsten, om det är till fördel för henne eller honom, beräknas på grundval av inkomsten som anställd.

Centerpartiet påpekar i partimotion N238 (yrk. 18) att det, för att fler företagare skall starta och driva företag, är viktigt att företagare i likhet med löntagare har ett trygghetssystem att falla tillbaka på. Partiet anser att det genomförts en del förbättringar för företagare att kunna erhålla arbetslöshetsersättning och syftar då på de förändringar som genomfördes när den nya lagen infördes. Partiet konstaterar dock att det inte finns någon tillfredsställande möjlighet att erhålla arbetslöshetsersättning för deltidsföretagare. Vidare anser partiet att eftersom arbetsmarknaden förändras i snabb takt bör hela trygghetssystemet ses över för att anpassas till den nya situationen.

Flera motioner rör reglerna om *bestämmandet av företagares dagpenning*.

Annika Nilsson och Kent Härstedt (båda s) framhåller i motion A222 att det är ett stort steg att starta eget företag. Det krävs insatser i form av tid, kraft och resurser. För många är starta-eget-bidraget en bra grund att stå på. Enligt motionärerna uppstår huvudproblemet för många nystartade företag på grund av ersättningsreglerna efter cirka tio månader. Vid denna tidpunkt skall företagaren bestämma sig för om han eller hon skall fortsätta med verksamheten eller inte, eftersom det tar cirka två månader att avveckla en rörelse. På grund av den osäkerhet många känner och då det är ett stort risktagande att fortsätta att driva företaget efter de tolv månaderna väljer många att lägga ned verksamheten och bli arbetslösa i stället. Motionärerna föreslår därför att regeringen ser över problematiken med den ekonomiska ersättningen vid arbetslöshet.

Rune Berglund (s) anser i motion A244 att det bör skapas övergångsregler som innebär att företagaren bör ha kvar de förmåner som han eller hon har uppnått som löntagare enligt den sociala skyddslagstiftningen.

Inger Lundberg (s) påpekar i motion A271, delvis, att det finns en risk för att företagare som väljer att driva ett osäkert företag under för lång tid förlorar sin tidigare ersättningsnivå.

Vidare tar olika motioner upp frågor som rör bl.a. *säsongsföretagare och kooperativ*.

I syfte att stimulera företag i glesbygd anser *Ann-Kristine Johansson och Lisbeth Staaf-Igelström (båda s)* i motion A245 att det bör genomföras en försöksverksamhet som innebär att säsongsföretagare skall kunna få arbetslöshetsersättning under månader som de har små eller inga intäkter.

Erik Arthur Egervärn (c) framför i motion A210 förslag som innebär att företagare bör få rätt att erhålla arbetslöshetsersättning under en tillfällig svacka i företaget på grund av säsong eller annan ej påverkbar situation. Rätten skall gälla under begränsad tid och det skall vara möjligt för företagaren att aktivt arbeta i företaget under ersättningsperioden. Han anser också att enmansföretagare bör få en möjlighet att studera samtidigt som han eller hon erhåller arbetslöshetsersättning.

Anita Johansson m.fl. (s) anser i motion A251 att man bör utreda ett svenskt system för omvandling av ersättning från arbetslöshetsförsäkringen till insats i nystartade kooperativa företag.

Enligt *Kenneth Johansson (c)* i motion N229 (yrk. 1) är många arbetslöshetskassors tolkning av företagarbegreppet när det gäller små arbets- eller personalkooperativ felaktig. Detta får till följd att många arbetslösa avstår från att starta kooperativ.

Utskottets ställningstagande

För att minska arbetslösheten krävs att nyföretagandet ökar. Under de senaste åren har man vidtagit olika åtgärder för att underlätta företagande. Detta arbete har nu intensifierats. En åtgärd som syftar till att underlätta för företagare är förbättringen av företagares möjligheter att erhålla arbetslöshetsersättning. Som framgår av den inledande redogörelsen gjordes flera principiellt viktiga ändringar av deras rätt till ersättning under år 1997.

Företagarnas ersättningsrätt har alltid varit omdiskuterad. Skäl som anförts emot sådan ersättningsrätt är att det är svårt att kontrollera om företagare verkligen står till arbetsmarknadens förfogande. Vidare kan en alltför generös ersättningsrätt bli ett slags subvention och indirekt leda till att andra företag drabbas. Mot detta har anförts att denna grupp i likhet med andra grupper behöver ekonomisk trygghet.

De förändringar som genomfördes 1997 var enligt utskottets mening en bra avvägning mellan de olika ståndpunkterna. Genom införandet av kriteriet "samlad bedömning" har en mer nyanserad bedömning av ersättningsrätten möjliggjorts. Vidare innebär möjligheten att ha ett tillfälligt uppehåll i rörelsen att risken för kapitalförstöring minskar samtidigt som det är lättare att återuppta verksamheten. Den nya beräkningen av dagpenningens storlek innebär att fler personer tårs starta nya företag.

Utskottet avvisar tanken att man skall tillåta säsongföretagare att erhålla arbetslöshetsersättning under lågsäsong. En sådan ersättningsrätt skulle innebära att det införs en form av företagssubvention. Utskottet kan däremot ha viss förståelse för de synpunkter som framförts om att övergångstiden borde förlängas när det gäller dagpenning för personer som får sin ersättning beräknad efter inkomst i tidigare anställning. En del personer som startar nya företag kan känna viss oro när de närmar sig tolv månadersgränsen. Men en förlängning av denna tid kräver ytterligare övervägande.

Som framgår ovan har lagändringarna varit i kraft under knappt ett och ett halvt år. Enligt utskottets mening bör man låta regeländringarna få verka ett tag innan ändringar övervägs. Utskottet utgår från att regeringen i sitt fortsatta arbete med att hitta åtgärder som kan stimulera företagandet även väger in arbetslöshetsförsäkringens roll och om så krävs föreslår förändringar. I detta arbete är det viktigt att man även väger in det kooperativa företagandet. Enligt vad utskottet erfarit kommer den förutnämnda arbetsgruppen bl.a. se över frågan bestämmandet av dagpenningen för företagare.

Utskottet är därför inte berett att göra några uttalanden med anledning av motionerna A210 (c), A222 (s), A244 (s), A245 (s), A251 (s), A271 delvis (s) och N238 yrkande 18 (c). Samtliga dessa motioner bör avslås.

Avslutningsvis vill utskottet beröra den frågeställning som tas upp i motion N229. I samband med behandlingen av förslaget i propositionen om en ny arbetslöshetsförsäkring som rörde företagares ersättningsrätt övervägdes särskilt hur man skulle se på personer som var verksamma inom kooperativ eller föreningar (se bet. 1996/97:AU13 s. 36). Ersättningsrätten för dem skulle bestämmas utifrån en samlad bedömning. De förut återgivna uttalandena i propositionen är alltså vägledande för kassorna. Samtidigt bör understrykas att det finns många faktorer som kassorna har att väga in när de skall bedöma ersättningsrätten i det enskilda fallet. Det är lätt att bortse från detta, och vid ett hastigt påseende kan det verka som om kassorna inte följer lagens intentioner. Utskottet vill erinra om att försäkrade alltid har rätt att överklaga beslut som de anser vara felaktiga. Utskottet avstyrker därför motion N229 yrkande 1 (c).

Studier

Motioner

Centerpartiet påpekar i partimotion A214 att ca 2 miljoner personer saknar gymnasiekompetens motsvarande treårig gymnasieutbildning i svenska, engelska och matematik. Partiet anser att det bör övervägas att ge arbetslösa möjlighet att läsa in gymnasiekompetens som en första åtgärd före andra insatser. I detta sammanhang bör det också övervägas att införa en *generell utbildningsgaranti* som ger fler personer möjlighet att läsa in gymnasieskolans kärnämnen eller komplettera tidigare utbildning samtidigt som de erhåller arbetslöshetsersättning (yrk. 2).

Flera motioner rör frågor om *studerandes rätt till arbetslöshetsersättning* under sommarferier.

I partimotion Ub453 framställer *Centerpartiet* krav på att reglerna för vad som skall anses som överhoppningsbar tid ändras så att studenter i framtiden skall ha rätt till arbetslöshetsersättning om de inte får något sommararbete (yrk. 17).

Även *Britt-Marie Lindqvist och Laila Bäck (båda s)* anser i motion A226 att reglerna för överhoppningsbar tid vid studier bör ändras så att det blir lättare för studerande att erhålla arbetslöshetsersättning.

Liknande synpunkter framförs av *Christina Axelsson och Anita Johansson (båda s)* i motion A228 och av *Inger Lundberg (s)* i motion A271, delvis. En översyn av reglerna bör ske med syftet att studier skall stimuleras.

Maria Larsson och Gunilla Tjernberg (båda kd) framför i motion Ub716 också kritik mot de nya reglerna om överhoppningsbar tid. Motionärerna anser att dessa ger felaktiga signaler som inte är förenliga med ambitionen att höja utbildningsnivån. Det är olyckligt att studerande hänvisas till socialbidrag. Motionärerna föreslår därför att det skapas ett regelverk som inte miss-

gynnar utbildning och kompetenshöjning (yrk. 1). Vidare anser de att reglerna bör ändras så att studerande kan klara sin försörjning under sommaren utan att behöva begära socialbidrag (yrk. 2).

Utskottets ställningstagande

Arbetsmarknaden ställer allt större krav på utbildad arbetskraft. Många människor har i dag inte tillräcklig utbildning för att kunna möta de krav arbetsmarknaden ställer. Kraven kommer att öka ytterligare i framtiden. På sikt finns en risk att tillväxten kommer att hämmas. Det är därför viktigt att det görs rejäla satsningar på utbildning på alla nivåer. Det krävs satsningar på den reguljära utbildningen för att möta framtidens krav. Även inom arbetslivet behövs omfattande kompetensutveckling så att arbetstagarna förbereds för de framtida förändringarna. Här är det enligt utskottets uppfattning viktigt att arbetsgivaren tar ett större ansvar. Regeringen har i samband med budgetpropositionen aviserat att den under år 1999 kommer att återkomma med förslag om hur kompetensutvecklingen skall förstärkas. Det krävs också stora utbildningssatsningar för de personer som nu är arbetslösa. Många av dem saknar gymnasiekompetens. För att möta detta behov görs sedan några år tillbaka en särskild vuxenutbildningssatsning, det s.k. Kunskapslyftet, som skall bidra till förnyelse och omställning i arbetslivet. Målgruppen är i första hand arbetslösa vuxna som helt eller delvis saknar treårig gymnasial kompetens. Även arbetsmarknadsutbildningen är av stor betydelse för att arbetslösa skall kunna förbättra sina möjligheter att få ett arbete. Dessa utbildningar är framför allt viktiga för att motverka s.k. flaskhalsar. Utskottet har vid flera tillfällen påpekat betydelsen av att denna åtgärd prioriteras.

Utskottet har ingen annan åsikt än den Centerpartiet för fram i motion A214 att det är viktigt att så många som möjligt förvärvar gymnasiekompetens i svenska, engelska och matematik, vilket politiken också syftar till. Utskottet delar dock inte partiets synpunkt att sådan *utbildning* generellt skall vara ett slags första åtgärd eller att det skall införas en form av *garanti*. Givetvis är det bra om man har som målsättning att så många som möjligt får gymnasiekompetens. Som i alla situationer måste man dock göra en avvägning från fall till fall av vad som är den lämpligaste åtgärden för den enskilde. För många arbetslösa kan det tänkas att en adekvat arbetsmarknadsutbildning är en bättre väg till ett reguljärt arbete. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motion A214 yrkande 2 (c).

Utskottet övergår nu till att behandla den frågeställning som har tagits upp i flera motioner och som rör *studerandes ersättningsrätt under ferierna*. Frågan är föranledd av de ändrade reglerna om s.k. överhoppningsbar tid i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring. För att erhålla arbetslöshetsersättning krävs att man uppfyller ett arbetsvillkor. I de flesta fall har sökande som heltidsstuderar inte arbetat under studietiden i sådan omfattning att de uppfyller dessa villkor. Tidigare kunde heltidsstuderande ändå erhålla arbetslöshetsersättning eftersom de kunde tillgodoräkna sig arbete som utförts före studietiden. Detta berodde på att studerande under vissa förutsättningar fick räkna studietiden som överhoppningsbar tid. Sistnämnda framgick av 8 § i den tidigare lagen om arbetslöshetsförsäkring som bl.a. stadgade följande.

”Vid bestämmande av ramtid enligt 6 § räknas inte tid då försäkrad varit hindrad att arbeta på grund av

1998/99:AU7

2. heltidsutbildning som den försäkrade har avslutat efter fyllda 25 år eller som har föregåtts av sammanhängande förvärvsarbete på heltid i minst fem månader, - - -”

Den andra punkten tolkades av vissa arbetslöshetskassor så att om heltidsutbildning föregåtts av minst fem månaders sammanhängande förvärvsarbete på heltid var den studerande berättigad till ersättning under ferierna. Ett krav var dock att ferieuppehållet skulle överstiga 45 kalenderdagar. Det ställdes således inte något krav på att utbildningen skulle vara avslutad.

I den nya lagens motsvarande bestämmelse, 16 § punkt 2, har det gjorts ett tillägg till andra punkten. Bestämmelsen har följande lydelse.

”2. avslutad heltidsutbildning som den sökande har avslutat efter fyllda 25 år eller som har föregåtts av sammanhängande förvärvsarbete på heltid i minst 5 månader,”

Av författningskommentaren till denna bestämmelse (prop. 1996/97:107 s. 151) framgår att det var en förändring i sak som innebar att det skall vara fråga om avslutad heltidsutbildning. Det krävs alltså numera att utbildningen är avslutad innan tiden i studier kan räknas som överhoppningsbar. Det finns ingen gräns för den tid som är överhoppningsbar.

Nu var det inte alla grupper av studerande som berördes av förändringen. För det första gällde den inte personer som deltar i arbetsmarknadsutbildning och utbildning enligt förordningen (1996:1654) om särskilt utbildningsbidrag. Tid under vilken man deltar i dessa utbildningar räknas alltid som överhoppningsbar om den inte är att betrakta som s.k. tillgodoräkningsbar tid. Detta framgår av 17 § 4 punkten i den nya lagen.

För de studenter som erhållit arbetslöshetsersättning redan sommaren före var det inte heller något problem. Eftersom dessa redan hade påbörjat en ersättningsperiod hade de rätt att utnyttja hela perioden, förutsatt att det inte förflutit tolv månader sedan de senast erhöll arbetslöshetsersättning. Detta följer av 23 § ALF.

De personer som kunde få problem var de som inte hade erhållit någon arbetslöshetsersättning sommaren före. För dessa personer hade mer än tolv månader förflutit sedan de senast fick ersättning. Det krävdes därmed att de slutade sin heltidsutbildning för att de skulle kunna få arbetslöshetsersättning.

Regeringen uppmärksammade problemet och gav inför sommaren 1998 AMS i uppdrag att prioritera de personer som inte hade rätt till arbetslöshetsersättning så att de kunde erbjudas feriearbete eller någon form av åtgärd. Vidare ändrades förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd så att de personer som deltog i en åtgärd med utbildningsbidrag skulle erhålla samma ersättning som de skulle haft om de varit berättigade till arbetslöshetsersättning.

Utskottet kan konstatera att de ovan beskrivna förhållandena även kommer att gälla sommaren 1999. Utskottet har inhämtat att några särskilda åtgärder inte har planerats inom Regeringskansliet för den kommande sommaren.

Utskottet delar inte den synpunkt som framställs av vissa motionärer att reglerna bör återställas. Enligt utskottets mening bör saken övervägas vidare. Man kan bl.a. fråga sig om denna kategori studerande i stället bör erhålla någon annan form av bidrag. Det bör betonas att det grundläggande kravet för rätt till ersättning, nämligen att stå till arbetsmarknadens förfogande och att vara aktivt arbetssökande, även gäller för denna grupp. Försäkringen får inte bli en rätt till ersättning under studieuppehåll. Skall reglerna om överhoppningsbar tid ändras måste man beakta att ersättningen inte blir eller uppfattas som en möjlighet till betald ledighet. Eftersom saken har beröring med frågan om hur arbetslinjen skall kunna stärkas utgår utskottet från att den kommer att övervägas i den arbetsgrupp som tillsatts av regeringen.

Utskottet utgår från att arbetsgruppen, som skall redovisa sitt uppdrag efter sommaren, kommer att behandla samtliga nu berörda frågor i ett sammanhang så att en enhetlig lösning kan åstadkommas. Detta får till följd att det ovan beskrivna problemet kan uppstå även i sommar. Utskottet bedömer dock att möjligheten att få semestervikariat ökat t.ex. inom vård och omsorg runt om i landet liksom inom andra sektorer av arbetsmarknaden. Utskottet utgår från att regeringen noggrant kommer att följa frågan och om så krävs vidta nödvändiga åtgärder.

Med hänsyn till det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna A226 (s), A228 (s), A271 delvis (s), Ub453 yrkande 17 (c) och Ub716 yrkandena 1 och 2 (kd).

Rätt till "semester"

Vänsterpartiet påpekar i partimotion A221 (yrk. 6) att förutsättningen för att arbetslösa skall kunna erhålla arbetslöshetsersättning är att han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande. Detta innebär att en arbetslös bara kan fara på semester om ersättningen kan undvaras. Många arbetslösa och då speciellt långtidsarbetslösa har inte det ekonomiska utrymmet att avstå från ersättningen. Partiet föreslår därför att det införs ett system som innebär att arbetslösa, utan att förlora sin arbetslöshetsersättning, skall kunna få vara "semesterlediga".

Utskottets ställningstagande

Utskottet har senast våren 1998 tagit ställning till en liknande motion (1997/98:AU5). Vid utskottets behandling hänvisades till att en förutsättning för ersättningsrätt är att den arbetslöse står till arbetsmarknadens förfogande. Utskottet uttryckte en viss förståelse för en sådan möjlighet till "ledighet" men var ändå inte berett att föreslå en ordning som innebar att man skulle göra undantag från de grundläggande principerna i försäkringen. Vidare påpekades att en möjlighet till "ledighet" under skollov och semestrar skulle innebära att den arbetslöse inte stod till förfogande under perioder då möjlig-

heten till vikariatsanställningar allmänt sett bör vara som störst. Utskottet står fast vid detta ställningstagande varför motion A221 yrkande 6 (v) avstyrks.

1998/99:AU7

Familjehem

I partimotion A261 påtalar *Kristdemokraterna* att familjehemsföräldrar som regel inte kan erhålla arbetslöshetsersättning. Partiet anser att arbetstagarbegreppet bör ändras så att även denna grupp kan erhålla ersättning (yrk. 7).

Utskottets ställningstagande

Även frågan om familjehemsföräldrars rätt till arbetslöshetsersättning har behandlats i flera tidigare betänkanden (1996/97:AU13 och 1997/98:AU5). Senaste gången var våren 1998. I betänkandet lämnades en kort redogörelse för vilka regler som gäller i dessa fall enligt följande. Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård och fostran eller vuxna för vård och omvårdnad. Enligt hittillsvarande praxis kan en person i egenskap av familjehemsförälder eller fosterhemsförälder inte erhålla medlemskap i en arbetslöshetskassa. Inte heller har det arbete som han eller hon utför ansetts tillgodoräkningsbart i arbetsvillkoret. Tiden i arbetet har inte heller ansetts vara s.k. överhoppningsbar tid.

Utskottet har inte varit berett att föreslå någon förändring. Detta gäller alltså. Utskottet avstyrker därför motion A261 yrkande 7 (kd).

Biståndsarbetare m.m.

I partimotion A261 påpekar *Kristdemokraterna* att ett lagförslag aviserats som innebär att anställda i enskilda organisationer, exempelvis biståndsarbetare och missionärer, inte skall ha rätt att vara anslutna till en arbetslöshetskassa om deras utlandsvistelse överstiger ett år. Partiet anser att det bör göras ett tillkännagivande med innebörden att biståndsarbetare och missionärer även i framtiden skall ha rätt att vara anslutna till arbetslöshetsförsäkringen (yrk. 8).

Utskottets ställningstagande

Det som *Kristdemokraterna* syftar på är ett förslag om en ny lag om socialförsäkringar som Utredningen om socialförsäkringens personkrets lade fram i april 1997 (SOU 1997:72). Utredningen föreslog att den svenska sociallagstiftningen skall delas i två delar, vilka i princip skall vara oberoende av varandra. Den ena delen skall innehålla förmåner som grundas på bosättning i Sverige och den andra förmåner som är beroende av förvärvsarbete här i landet. Vidare föreslogs att det tudelade socialförsäkringssystemet skulle regleras i en ny gemensam ramlag (socialförsäkringslagen), som bl.a. skulle innehålla bestämmelser om bosättning och arbete i Sverige, omfattningen av de båda försäkringsdelarna, försäkringstider, utbetalningar utomlands samt vissa handläggningsregler. Enligt förslaget skulle arbetslöshetsförsäkringen inordnas under den arbetsbaserade delen. Förslaget innebar också att bl.a.

biståndsarbetare som var utsända mer än ett år skulle förlora sin rätt att tillgodoräkna sig det arbetet vid bestämmande av arbetslöshetsförsäkring.

Lagförslaget bereds för närvarande i Regeringskansliet, och enligt uppgift från Socialdepartementet skall en proposition överlämnas till riksdagen denna vår. Vid remissbehandling har det framförts omfattande kritik mot att arbetslöshetsförsäkringen skall omfattas av den föreslagna lagen. Enligt vad utskottet erfarit kommer propositionen inte heller att innehålla något sådant förslag. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motion A261 yrkande 8 (kd).

Lönegaranti

I motion A285 tar *Carin Lundberg och Hans Stenberg (båda s)* upp en fråga som rör rätten till lönegarantiersättning. Enligt motionärerna innebär de nuvarande reglerna att en arbetstagare som arbetar i ett företag som försätts i konkurs bara får lönegarantiersättning under den uppsägningstid han eller hon har rätt till enligt anställningsskyddslagen. Om det i kollektivavtal finns regler om uppsägningstider som är fördelaktigare än anställningsskyddslagen får arbetstagaren ändå bara ersättning motsvarande den tid som föreskrivs i sistnämnda lag. Därefter kan den arbetslöse erhålla arbetslöshetsersättning. Detta får till följd att avtalen sätts ur spel och den enskilde drabbas av ekonomisk otrygghet.

Utskottets ställningstagande

Om en arbetsgivare har försatts i konkurs kan arbetstagaren erhålla statlig lönegaranti för bl.a. fordran på lön och uppsägningslön enligt vad som följer av 12 § förmånsrättslagen. I de fall en arbetstagare har en fordran på grund av uppsägningslön beräknas ersättningen efter den uppsägningstid som framgår av 11 § anställningsskyddslagen. Enligt nämnda bestämmelse är ersättningen begränsad till att omfatta de sista sex månaderna av arbetstagarens anställningstid. Regeln innebär att den längsta möjliga uppsägningstiden enligt anställningsskyddslagen, nämligen sex månader om den sammanlagda anställningstiden överstiger 10 år, omfattas av lönegarantin. Är uppsägningstiden kortare, t.ex. fyra månader, kan man även beakta lönefordringar som avser de två sista månaderna före uppsägningen. Enskilda anställningsavtal eller kollektivavtal som innehåller andra för arbetstagaren förmånligare uppsägningstider skall inte beaktas vid bestämmande av lönegarantin. Garantin för lönefordran är begränsad till 100 000 kr per arbetstagare.

Regeringen har den 21 december 1995 tillsatt en kommitté (Förmånsrättskommittén) med uppdrag att utreda frågor om bl.a. förmånsrätt i konkurs och lönegaranti (dir. 1995:163). Förmånsrättskommittén har nyligen lämnat sitt huvudbetänkande (SOU 1999:1). Kommittén har föreslagit en del förändringar som avser 12 § förmånsrättslagen. Dessa förslag berör inte frågan om man skall beakta enskilda avtal eller kollektivavtal vid bestämmandet av i vilken utsträckning fordran på uppsägningslön skall omfattas av garantin. Förslagen kommer nu att beredas inom Regeringskansliet.

Med hänsyn till att dessa bestämmelser för närvarande är under översyn är utskottet inte berett att göra något ställningstagande med anledning av motion A285 (s). Motionen bör därför avslås. 1998/99:AU7

Utskottet hemställer

1. beträffande *allmän inriktning och bortre parentes m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A214 yrkande 16,
1998/99:A221 yrkandena 3 och 4, 1998/99:A261 yrkandena 1 och 5
samt 1998/99:A270,

res. 1 (m, kd, fp)

res. 2 (v)

res. 3 (c)

2. beträffande *avstängningsregler*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A253 yrkandena 1–3,

res. 4 (mp)

3. beträffande *tillsyn*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A221 yrkande 7,

res. 5 (v)

4. beträffande *överhoppningsbar tid*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A227,

res. 6 (kd)

5. beträffande *arbetsvillkor*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A221 yrkande 1 samt
1998/99:A261 yrkandena 3 och 4,

res. 7 (m) - motiv.

res. 8 (v)

res. 9 (kd)

6. beträffande *arbetslöshetsförsäkringens finansiering*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A261 yrkandena 2 och 6,

res. 10 (m, kd, fp)

7. beträffande *arbetsmarknadsutbildning*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A257 yrkande 22,

res. 11 (kd)

8. beträffande *arbetslösa byggnadsarbetare*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A266,

9. beträffande *deltidsarbetslöshet*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A209 och 1998/99:A221 yr-
kande 2,

res. 12 (v)

res. 13 (c)

10. beträffande *företagares ersättningsrätt*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A210, 1998/99:A222,
1998/99:A244, 1998/99:A245, 1998/99:A251, 1998/99:A271 i mot-
svarande del och 1998/99:N238 yrkande 18,

res. 14 (v)

res. 15 (c)

11. beträffande *kooperativ*
att riksdagen avslår motion 1998/99:N229 yrkande 1,
res. 16 (c)
12. beträffande *utbildningsgaranti m.m.*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A214 yrkande 2,
res. 17 (c)
13. beträffande *arbetslöshetsersättning under ferierna*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A226, 1998/99:A228,
1998/99:A271 i motsvarande del, 1998/99:Ub453 yrkande 17 samt
1998/99:Ub716 yrkandena 1 och 2,
res. 18 (v, kd, c)
14. beträffande *rätt till semester*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A221 yrkande 6,
res. 19 (v)
15. beträffande *familjehem*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A261 yrkande 7,
res. 20 (kd)
16. beträffande *biståndsarbetare m.m.*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A261 yrkande 8,
17. beträffande *lönegaranti*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A285.

Stockholm den 2 mars 1999

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Johnny Ahlqvist

I beslutet har deltagit: Johnny Ahlqvist (s), Hans Andersson (v), Mikael Odenberg (m), Björn Kaaling (s), Martin Nilsson (s), Stefan Attefall (kd), Laila Bjurling (s), Patrik Norinder (m), Sonja Fransson (s), Kristina Zakrisson (s), Camilla Sköld (v), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m), Barbro Johansson (mp), Elver Jonsson (fp), Henrik Westman (m) och Agne Hansson (c).

1. Allmän inriktning och bortre parentes m.m. (mom. 1)

Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Patrik Norinder (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m), Elver Jonsson (fp) och Henrik Westman (m) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under rubriken **Allmänna frågor m.m.** som börjar med ”Genom införandet” och slutar med ”A270 (s)” bort ha följande lydelse:

Utskottet kan konstatera att det i samband med att den nuvarande lagstiftningen infördes påstods att den innebar en anpassning av arbetslöshetsförsäkringen till den framtida arbetsmarknaden. Enligt utskottets mening är detta påståendet felaktigt. Förändringarna som genomfördes var inte tillräckliga. Att även regeringen är av den uppfattningen framgår med all önskvärd tydlighet av det förhållandet att det nu tillsätts en arbetsgrupp – drygt ett år efter det att lagen trätt i kraft – som skall ”utreda en framtida arbetslöshetsförsäkring”. Utskottet anser att det är viktigt att försäkringen utformas på ett sådant sätt att incitamenten ökar för den enskilde att ta ett reguljärt arbete, dvs. att den skall vara en omställningsförsäkring. Det bör införas en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Förutom att den skall bidra till att öka incitamenten för den enskilde att hitta ett nytt arbete skall den bygga på en rimlig inkomstrelaterad ersättningsnivå som innebär att den arbetslöse inte skall behöva komplettera med socialbidrag. Vidare skall försäkringen bidra till att ge den enskilde trygghet att pröva något nytt. Administrationen av försäkringen bör utformas så att alla kan vara försäkrade, dvs. att personer som av ett eller annat skäl inte vill tillhöra de fackliga arbetslöshetskassorna ges möjlighet att ansluta sig. Vad utskottet har anfört bör ges regeringen till känna. Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet motion A261 yrkandena 1 och 5 (kd) samt avstyrker motionerna A214 yrkande 16 (c), A221 yrkandena 3 och 4 (v) och A270 (s).

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *allmän inriktning och bortre parentes m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A261 yrkandena 1 och 5 samt med avslag på motionerna 1998/99:A214 yrkande 16, 1998/99:A221 yrkandena 3 och 4 samt 1998/99:A270 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Allmän inriktning och bortre parentes m.m. (mom. 1)

Hans Andersson och Camilla Sköld (båda v) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under rubriken **Allmänna frågor m.m.** som börjar med ”En vanlig” och slutar med ”A270 (s)” bort ha följande lydelse:

En stor del av arbetslöshetsproblemet är av strukturell art. Det handlar om kompetensproblem och regionala svårigheter på arbetsmarknaden men också om effekter av den könssegregerade arbetsmarknaden. I början av 90-talet rådde den fulla sysselsättningen samtidigt som arbetslöshetsförsäkringen hade som mest förmånliga villkor. De senaste årens försämringar av arbetslöshetsförsäkringen har inte bidragit till att arbetslösheten minskat. Ersättningsperioderna är tidsbegränsade och relativt korta. Den grundläggande tanken är att en aktiv arbetsmarknadspolitik som bygger på arbetslinjen medför att det är möjligt att återkvalificera sig. Så länge detta är meningsfullt skall det inte hindras av godtyckliga tidsregler. Misslyckanden på arbetsmarknad och i det politiska systemet får inte innebära att den enskilde straffas. I stället för att angripa reglerna i arbetslöshetsförsäkringen bör alternativa sysselsättningsprogram, arbetstidsförkortningar och övergångslösningar till pension studeras. Utskottet anser därför i likhet med Vänsterpartiet att frågan om införandet av en s.k. bortre parentes bör avföras från diskussionen.

Vidare anser utskottet att det bör göras en översyn av reglerna i syfte att stärka arbetslinjen. Det bör göras en översyn av ersättningsreglerna för studerande. De nuvarande reglerna som bl.a. innebär att många studerande inte kan erhålla någon arbetslöshetsersättning under ferierna ger felaktiga incitament. Reglerna bör i stället vara utformade så de stimulerar till aktivitet då den enskilde står till arbetsmarknadens förfogande. Härigenom förbättras förutsättningarna för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att förstärka sin position via utbildning. Det bör också göras en analys av försäkringens incitamentsstruktur. De nuvarande reglerna innebär att fast anställda på deltid tvingas säga upp sin anställning. Företagarnas ersättningsrätt bör också studeras. Många arbetslösa bär på goda företagsidéer men vågar inte satsa på grund av risken att förlora sin rätt till ersättning. Slutligen bör man studera hur försäkringsreglerna står i samklang med den nya arbetsmarknaden. I vissa fall kan det vara lönsammare att uppbära arbetslöshetsersättning än att ta korta anställningar.

Vad utskottet anfört ovan bör ges regeringen till känna. Med hänsyn till detta biträder utskottet motionerna A221 yrkandena 3 och 4 samt avstyrker motionerna A214 yrkande 16 (c), A261 yrkandena 1 och 5 (kd) och A270 (s).

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *allmän inriktning och bortre parentes m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A221 yrkandena 3 och 4 samt med avslag på motionerna 1998/99:A214 yrkande 16, 1998/99:A261 yrkandena 1 och 5 samt 1998/99:A270 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Allmän inriktning och bortre parentes m.m. (mom. 1)

Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under rubriken **Allmänna frågor m.m.** som börjar med "Genom införandet" och slutar med "A270 (s)" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att arbetslöshetsförsäkringen skall vara en omställningsförsäkring och inte en permanent försörjning. En tidsbegränsad ersättningsrätt får dock inte leda till att den enskilde står utan försörjning. Utskottet anser därför i likhet med Centerpartiet att det är viktigt att utreda alternativ och analysera för- och nackdelar med dessa.

De långtidsarbetslösas situation på arbetsmarknaden måste stärkas bl.a. genom individuella åtgärder som syftar till att öka deras möjligheter att få sysselsättning. Vidare bör man se över hur de grupper som har svag anknytning till arbetsmarknaden skall kunna kvalificera sig till arbetslöshetsförsäkringen. Detta gäller inte minst ungdomar. Vad utskottet har anfört bör ges regeringen till känna. Med tillstyrkande av motion A214 yrkande 16 (c) avstyrker utskottet motionerna A221 yrkandena 3 och 4 (v), A261 yrkandena 1 och 5 (kd) och A270 (s).

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *allmän inriktning och bortre parentes m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A214 yrkande 16 samt med avslag på motionerna 1998/99:A221 yrkandena 3 och 4, 1998/99:A261 yrkandena 1 och 5 samt 1998/99:A270 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Avstängningsregler (mom. 2)

Barbro Johansson (mp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under rubriken **Allmänna frågor m.m.** som börjar med "Utskottet föreställer" och slutar med "dessa regler", fortsätter med "Även motion" och slutar med "bör avslås" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan med tillfredsställelse konstatera att arbetsgruppen bl.a. skall se över avstängningsreglerna. De nuvarande reglerna grundar sig på den föreställningen att den som säger upp sig utan att kunna gå direkt till en annan tjänst hamnar i långvarigt beroende av arbetslöshetsersättning. Det finns inget belägg för detta antagande. Enligt utskottets mening är det viktigt att klarlägga dessa förhållanden. Arbetsgruppen bör därför även se över denna fråga. Det är viktigt att gruppen i denna del särskilt ser över reglerna som rör de fall när en försäkrad säger upp sig på egen begäran. De nuvarande reglerna innebär med största sannolikhet att det har skapats inläsningseffekter på arbetsmarknaden. En översyn är därför viktig. Arbetsgruppen bör i sitt arbete i möjligaste mån se till att dessa regler lindras. Utskottet anser också att det är viktigt att det sker en utredning av vilka specifika inläsningseffekter det finns på arbetsmarknaden i stort. En undersökning som genomförts av Arbetslivscentrum visar att 25 % av alla tillsvidareanställda inte befinner sig i det yrke som de önskar. Många av dessa personer skulle kunna få en annan fast tjänst men vågar inte ta chansen eftersom de riskerar ett svagare anställningsskydd som nyanställda. Många av dem har tydliga psykosomatiska problem. Enligt undersökningen mår dessa personer rentav sämre än den referensgrupp av tillfälligt anställda som ingick i studien. En annan undersökning som genomförts av samma institut visar att 70 % av arbetskraften

upplever att fast anställning ger den största sociala tryggheten. Enligt utskottet visar undersökningarna att många människor kan och vill ta till sig den ökade frihet och möjlighet till utveckling som den s.k. flexibla arbetsmarknaden ger. Trygghetssystemen måste i betydligt större utsträckning utformas så att tryggheten följer personen och inte anställningen. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

Sammanfattningsvis biträder utskottet motion A253 yrkandena 1–3 (mp).

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *avstängningsregler*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A253 yrkandena 1–3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Tillsyn (mom. 3)

Hans Andersson och Camilla Sköld (båda v) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under rubriken **Allmänna frågor m.m.** som börjar med ”Utskottet kan” och slutar med ”A221 yrkande 7 (v)” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med Vänsterpartiet att rättssäkerheten för de arbetslösa måste stärkas. Flera regelförändringar har inneburit att kraven på den försäkrade ökat. De ökade kraven på de arbetslösa måste balanseras. En del arbetslösa är missnöjda med arbetsförmedlingens agerande. Arbetslösa, som blivit avstängda från ersättning, har litet förtroende för arbetsmarknadsverket bl.a. på grund av den omständigheten att överprövning av deras ärende sker i samma organisation som i deras ögon orsakat problemet. Detta bör åtgärdas. Utskottet vill i sammanhanget poängtera vikten av att utbetalningar från kassorna sker i tid. De förseningar som uppkom i somras vad gäller utbetalningarna och som drabbade många arbetslösa hårt får inte upprepas. Vad utskottet anfört med anledning av motion A221 yrkande 7 (v) bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *tillsyn*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A221 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Överhoppningsbar tid (mom. 4)

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under rubriken **Allmänna frågor m.m.** som börjar med ”Den fråga” och slutar med ”A227 (s)” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det problem som Britt-Marie Lindkvist tar upp i motion A227 och som rör reglerna om överhoppningsbar tid för personer som upp- bär vårdbidrag är mycket angelägna att lösa. Som motionären mycket riktigt påpekar innebär den nuvarande regleringen att den överhoppningsbara tiden i dessa fall begränsas till två år. Detta innebär att personer som får ett handi-

kappat eller svårt sjukt barn och som erhåller vårdbidrag under längre tid än två år inte får någon arbetslöshetsersättning om de blir arbetslösa. Utskottet utgår därför från att man inom ramen för arbetsgruppens arbete även kommer att överväga denna fråga. Vad utskottet har anfört bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed motionen.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *överhoppningsbar tid*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A227 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Arbetsvillkor (mom. 5, motiveringen)

Mikael Odenberg, Patrik Norinder, Christel Anderberg och Henrik Westman (alla m) anser

att den del av utskottets ställningstagande under rubriken **Allmänna frågor m.m.** som börjar med "Även när" och slutar med "ekonomiskt skydd" bort ha följande lydelse:

Utformningen av arbetsvillkoret ger besked, inte minst till unga, om samhällets syn på arbete. Ett ringa krav på arbete för att bli ersättningsberättigad skulle kunna ge det felaktiga intrycket att bidragsberoende är normalt. Enligt utskottets mening ger det nuvarande arbetsvillkoret felaktiga signaler och bör därför förändras. Utskottet förordar att arbetsvillkoret ändras så att sökanden under en ramtid av 18 månader måste ha förvärvsarbetat minst 12 månader. Som alternativ till denna huvudregel bör det vara möjligt att fullgöra arbetsvillkoret i minst 900 timmar med viss kontinuitet under en sammanhängande tid om 360 dagar. Ett särskilt lägre arbetsvillkor för unga nytilträdande bör införas.

8. Arbetsvillkor (mom. 5)

Hans Andersson och Camilla Sköld (båda v) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under rubriken **Allmänna frågor** som börjar med "Även när" och slutar med "A261 yrkandena 3 och 4 (kd)" bort ha följande lydelse:

Förändringen av arbetsvillkoret har inneburit att ungdomar, invandrare och kvinnor har drabbats. Detta är oroande. Ett särskilt oroande tecken är ungdomars allt mer ökande beroende av socialbidrag. Utskottet delar därför Vänsterpartiets uppfattning att det bör genomföras en utvärdering av arbetsvillkorets effekter för olika utsatta grupper på arbetsmarknaden och för försäkringens täckningsgrad. Vidare anser utskottet att kvalifikationsreglerna bör ändras så att även anställningar med offentliga subventioner kvalificerar för ersättningsrätt. Försäkringen bör stimulera övergångar till den ordinarie arbetsmarknaden. Även om den sker med offentligt stöd måste en övergång uppmuntras. Utformningen av kvalifikationsreglerna motverkar också en aktiv arbetsmarknadspolitik. Vad utskottet anfört med anledning av motion

A221 yrkande 1 (v) bör ges regeringen till känna. Motionen A261 yrkandena 3 och 4 bör avslås.

1998/99:AU7
Reservationer

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *arbetsvillkor*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A221 yrkande 1 och med avslag på motion 1998/99:A261 yrkandena 3 och 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Arbetsvillkor (mom. 5)

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under rubriken **Allmänna frågor m.m.** som börjar med ”Även när” och slutar med ”A261 yrkandena 3 och 4 (kd)” bort ha följande lydelse:

Utskottet delar Kristdemokraternas uppfattning att arbetsvillkoret bör förändras och att det bör utformas i enlighet med ARBOM-utredningens förslag, dvs. att det skall krävas minst nio månaders förvärvsarbete. Det är dock angeläget att öka flexibiliteten vid beräkningen av arbetstiden så att det blir möjligt att räkna allt utfört arbete. Detta skulle få till följd att allt arbete såsom säsong-, projekt- och deltidsarbete skulle kvalificera för arbetslöshetsersättning. För att åstadkomma detta bör kravet på minsta antal arbetade timmar per månad slopas. Utskottet anser att det skall vara den totala mängden arbete över en tidsperiod som är ersättningsgrundande. Vidare bör det införas en lägre tröskel för nytillträdande på arbetsmarknaden. Detta bör ges regeringen till känna. Vad utskottet anfört med anledning av motion A261 (kd) innebär att den är tillgodosedd i berörd del. Motion A221 yrkande 1 (v) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *arbetsvillkor*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A261 yrkandena 3 och 4 samt med avslag på motion 1998/99:A221 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Arbetslöshetsförsäkringens finansiering (mom. 6)

Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Patrik Norinder (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m), Elver Jonsson (fp) och Henrik Westman (m) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under rubriken **Allmänna frågor m.m.** som börjar med ”Det nuvarande” och slutar med ”A261 yrkandena 2 och 6 (kd)” bort ha följande lydelse:

Den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen är tänkt att vara en omställningsförsäkring som skall finansieras genom avgifter som betalas både av arbetsgivare och arbetstagare. Den höga arbetslöshetsnivån har lett till att försäkringen sedan flera år tillbaka är kraftigt underfinansierad och att bristen täcks över statsbudgeten. Arbetstagarnas andel är mycket blygsam. Sambandet

mellan inbetalda avgifter och utbetalningar är därmed i det närmaste obefintligt. Utskottet anser att den enskildes insatser bör ökas genom att egenfinansieringen höjs. Vidare uppnås ett bättre samband mellan lönebildning och arbetslöshet. På så sätt förbättras arbetsmarknadens funktionssätt. Kostnaderna kommer också att jämnas ut över en konjunkturcykel. De högre premierna skall kompenseras genom skattesänkningar. Utskottet anser också att det bör tillsättas en utredning som ser över möjligheten att införa branschvisa avgifter. Detta bör ges regeringen till känna. Med hänsyn till det anförda biträder utskottet motion A261 yrkandena 2 och 6 (kd).

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *arbetslöshetsförsäkringens finansiering*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A261 yrkandena 2 och 6 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anför,

11. Arbetsmarknadsutbildning (mom. 7)

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under rubriken **Allmänna frågor m.m.** som börjar med "Vad gäller" och slutar med "A257 yrkande 22 (kd)" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar Kristdemokraternas uppfattning att ett redskap för att förhindra uppsägningar inom vård och omsorg är att satsa på utbildnings- och kompetenshöjande insatser. En lösning är att länsarbetsnämnderna skall tillåtas skriva avtal med kommuner och landsting om sådana insatser om alternativet är öppen arbetslöshet. Vad utskottet anför bör ges regeringen till känna. Utskottet biträder därför motion A257 yrkande 22 (kd).

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *arbetsmarknadsutbildning*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A257 yrkande 22 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

12. Deltidsarbetslöshet (mom. 9)

Hans Andersson och Camilla Sköld (båda v) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under rubriken **Deltidsarbetslöshet** som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "därför motionerna." bort ha följande lydelse:

Utskottet delar Vänsterpartiets ståndpunkt att den negativa särbehandlingen av deltidsarbetslösa måste upphöra. Därför bör den speciella deltidsregeln när det gäller rätten att "fyllnadsmarkera" slopas. Visserligen skall arbetslöshetsersättningen inte vara en inkomstutfyllnad när arbetsgivare väljer att anställa personal med begränsad arbetstid, men lösningen måste vara att dels förstärka rätten till heltidsarbete, dels se till att arbetsförmedlingarna inte prioriterar bort denna grupp. Den nuvarande begränsningsregeln innebär att i första hand kvinnor bestraffas för att arbetsgivare inom kommuner, landsting, handel, hotell och restaurang planerar sin verksamhet med deltider. För

att inte förlora sin ersättningsrätt har många arbetstagare valt att lämna sina deltidsarbeten. De nuvarande reglerna diskriminerar kvinnor. Utskottet kan konstatera att de förändringar DELTA-utredningen föreslagit inte kommer att lösa dessa problem. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna. Utskottet biträder därför motion A221 yrkande 2 (v). Motion A209 (c) avstyrks i den mån den inte kan anses tillgodosedd genom vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *deltidsarbetslöshet*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A221 yrkande 2 och med avslag på motion 1998/99:A209 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

13. Deltidsarbetslöshet (mom. 9)

Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under rubriken **Deltidsarbetslöshet** som börjar med ”Med hänsyn” och slutar med ”därför motionerna” bort ha följande lydelse:

Den nuvarande begränsningen i ersättningsrätten för deltidsarbetslösa innebär problem framför allt på gles- och landsbygd. Inom dessa områden är många arbeten säsongsbundna eller deltidsanställningar inom servicenäringen. Det kan också vara svårt att höja sysselsättningsgraden inom dessa företag. Utskottet anser därför att ersättningsreglerna bör utformas så att det blir möjligt att erhålla fyllnadsersättning utan att denna rätt begränsas i tiden. Under ersättningsperioden bör den försäkrade ges möjlighet till studier eller till att aktivt arbeta för att hitta ytterligare sysselsättning. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna. Utskottet biträder därför motion A209 (c). Motion A221 yrkande 2 (v) bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *deltidsarbetslöshet*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A209 och med avslag på motion 1998/99:A221 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

14. Företagares ersättningsrätt (mom. 10)

Hans Andersson och Camilla Sköld (båda v) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under rubriken **Företagare** som börjar med ”Utskottet är” och slutar med ”bör avslås” bort ha följande lydelse:

En metod som används i flera europeiska länder är att omvandla hela eller delar av arbetslöshetsersättningen till insatser i kooperativa företag. Syftet är att stimulera bildandet av nya företag och därigenom minska arbetslösheten. Utskottet anser att regeringen bör utreda ett svenskt system som innebär att det skall vara möjligt att omvandla arbetslöshetsersättning till insats i ett nystartat kooperativt företag. Vad utskottet anfört med anledning av motion

A251 (s) bör ges regeringen till känna. Motionerna A210 (c), A222 (s), A244 (s), A245 (s), A271, delvis, (s) och N238 yrkande 18 (c) bör avslås.

1998/99:AU7
Reservationer

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *företagares ersättningsrätt*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A251 samt med avslag på motionerna 1998/99:A210, 1998/99:A222, 1998/99:A244, 1998/99:A245, 1998/99:A271 i motsvarande del och 1998/99:N238 yrkande 18 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

15. Företagares ersättningsrätt (mom. 10)

Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under rubriken **Företagare** som börjar med ”De förändringar” och slutar med ”bör avslås” bort ha följande lydelse:

Utskottet kan konstatera att det genomförts en del förbättringar av företagarnas ersättningsrätt som bl.a. innebär att det är möjligt att göra ett tillfälligt uppehåll i rörelsen samtidigt som arbetslöshetsersättning utgår. Utskottet anser dock att det krävs ytterligare förbättringar. För närvarande finns det ingen tillfredsställande möjlighet för deltidsföretagare att erhålla arbetslöshetsersättning. Vidare anser utskottet att eftersom arbetsmarknaden förändras i snabb takt bör hela trygghetssystemet ses över för att anpassas till den nya situationen.

Det bör också genomföras åtgärder för att underlätta för enmansföretag. En möjlighet bör införas för företagare att erhålla arbetslöshetsersättning under en tillfällig svacka i företaget på grund av säsong eller annan ej påverkbar situation. Rätten skall gälla under en begränsad tid och det skall vara möjligt för företagaren att aktivt arbeta för att hitta nya kunder till företaget, utbilda sig eller marknadsföra företaget. Det bör också införas en möjlighet för företagare att studera samtidigt som han eller hon erhåller arbetslöshetsersättning.

Med hänvisning till vad som anförts biträder utskottet motion A210 (c) och N238 yrkande 18 (c). Det anförda bör ges regeringen till känna. Motionerna A222 (s), A244 (s), A245 (s), A251 (s) och A271, delvis, (s) bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *företagares ersättningsrätt*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:A210 och 1998/99:N238 yrkande 18 samt med avslag på motionerna 1998/99:A222, 1998/99:A244, 1998/99:A245, 1998/99:A251 och 1998/99:A271 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

16. Kooperativ (mom. 11)

1998/99:AU7
Reservationer

Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under rubriken **Företagare** som börjar med ”Avslutningsvis vill” och slutar med ”N229 yrkande 1 (c)” bort ha följande lydelse:

Enligt vad utskottet har erfarit gör arbetslöshetskassorna fortfarande tolkningen att medlemmar som sitter i styrelser eller tecknar firma är företagare som därmed skall vara avstängda från arbetslöshetsersättning. Detta leder till att många arbetslösa tvekar att starta kooperativ som i sin tur leder till att det skapas färre nya arbeten. Med hänvisning till vad som anförts biträder utskottet motion N229 yrkande 1 (c). Det anförda bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *kooperativ*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:N229 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

17. Utbildningsgaranti m.m. (mom. 12)

Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under rubriken **Studier** som börjar med ”Utskottet delar dock” och slutar med ”A214 yrkande 2 (c)” bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det därför viktigt att Kunskapslyftet får en fortsättning. Vidare är det viktigt att studiefinansieringen för studerande i vuxenutbildningen ses över. Det bör även övervägas om inte arbetslösa skall ges en möjlighet att läsa in en gymnasiekompetens som en första åtgärd innan andra åtgärder sätts in. I detta sammanhang bör övervägas att införa en generell utbildningsgaranti som innebär att det skall vara möjligt att läsa in gymnasieskolans kärnämnen samtidigt som arbetslöshetsersättning utgår. Vad utskottet anför med anledning av motion A214 yrkande 2 (c) bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *utbildningsgaranti m.m.*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A214 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

18. Arbetslöshetsersättning under ferierna (mom. 13)

Hans Andersson (v), Stefan Attefall (kd), Camilla Sköld (v), Maria Larsson (kd) och Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under rubriken **Studier** som börjar med ”Utskottet delar inte” och slutar med ”Ub716 yrkande 1 och 2 (kd)” bort ha följande lydelse:

Som utskottet konstaterat ovan kommer den framtida arbetsmarknaden att ställa allt större krav på utbildad arbetskraft. Förutom de åtgärder utskottet

redan har pekat på hur arbetslöshetsförsäkringen en viktig betydelse för att stimulera arbetslösa att studera. Utskottet avser då inte bara reglerna om vad som skall anses som överhoppningsbar tid utan även andra frågor i regelverket som berör studerande är viktiga att se över.

Vad sedan gäller frågan om studerandes rätt till ersättning under ferierna delar utskottet de synpunkter som framförts av flera motionärer. Regelförändringarna innebär att många studenter riskerar att bli hänvisade till socialbidrag för att klara sin försörjning under somrarna. Det finns därför en överhängande risk för att många studerande kommer att välja att avsluta sina studier för att inte förlora sin ersättningsrätt. Vidare bidrar regelförändringarna till att många blir mycket tveksamma till att börja studera reguljärt. Enligt utskottets mening är det viktigt att detta problem blir löst i god tid före sommaruppehållet. Reglerna för överhoppningsbar tid bör återställas till vad som gällde före den 1 januari 1998. Regeringen bör skyndsamt återkomma med lagförslag till riksdagen i enlighet med det anförda.

Vad utskottet har anført med anledning av motionerna A226 (s), A228 (s), A271 delvis (s), Ub453 yrkande 17 (c) och Ub716 yrkandena 1 och 2 (kd) innebär att dessa är tillgodosedda i nu berörda delar.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *arbetslöshetsersättning under ferierna* att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:A226, 1998/99:A228, 1998/99:A271 i motsvarande del, 1998/99:Ub453 yrkande 17 samt 1998/99:Ub716 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,

19. Rätt till semester (mom. 14)

Hans Andersson och Camilla Sköld (båda v) anser

dels att utskottets ställningstagande under rubriken **Semester** bort ha följande lydelse:

För att arbetslösa skall kunna erhålla arbetslöshetsersättning krävs att den arbetslöse står till arbetsmarknadens förfogande. Detta innebär att en arbetslös bara kan fara på "semester" om ersättningen kan undvaras. Många arbetslösa och då speciellt långtidsarbetslösa har inte det ekonomiska utrymmet att avstå från ersättningen. Utskottet delar därför Vänsterpartiets åsikt att det bör införas ett system som innebär att arbetslösa, utan att förlora sin arbetslöshetsersättning, skall kunna få vara "semesterlediga". Vad utskottet anført med anledning av motion A221 yrkande 6 (v) bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *rätt till semester* att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A221 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,

20. Familjehem (mom. 15)

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anser

dels att utskottets ställningstagande under rubriken **Familjehem** bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i Kristdemokraternas uppfattning att familjehemsföräldrars rätt till ersättning från arbetslöshetskassa bör säkerställas. Arbetstagarbegreppet bör innefatta även familjehemsföräldrar och ersättning från arbetslöshetskassa bör möjliggöras. Utskottet anser i enlighet med motion A261 att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om att säkerställa familjehemsföräldrars rätt till arbetslöshetsersättning. Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet motion A261 yrkande 7 (kd).

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *familjehem*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A261 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Biståndsarbetare m.m.

Stefan Attefall (kd), Maria Larsson (kd) och Elver Jonsson (fp) anför:

Det arbete som personal från ideella organisationer utför utomlands är mycket angeläget. Detta gäller särskilt biståndsarbetare och missionärer. Enligt vår uppfattning är det viktigt att dessa personalgrupper ges möjlighet att erhålla arbetslöshetsersättning i de fall de blir arbetslösa efter fullgjord tjänstgöring. Vi har därför ställt oss avvisande till det förslag som utredningen om socialförsäkringens personkrets (SOU 1997:72) lagt fram och betonat vikten av att den rätten skall finnas kvar även i framtiden. Vi kan därför med tillfredsställelse konstatera att regeringen tagit intryck av de synpunkter som framförts och att det inte längre är aktuellt med något lagförslag i enlighet med vad utredningen föreslagit.

Allmän inriktning och bortre parentes m.m.

Barbro Johansson (mp) anför:

Miljöpartiet anser att de olika ersättningssystemen vid arbetslöshet, ohälsa och utbildning bör samordnas och delvis slås samman. Det bör införas ett enhetligt tak i sjuk-, föräldra- och arbetslöshetsförsäkringarna. Taket bör motsvara en inkomstnivå på 6,5 basbelopp. Detta innebär för arbetslöshetsförsäkringens del att taket höjs jämfört med dagens högsta ersättningsnivå på 580 kr per dag. Sistnämnda ersättningsnivå motsvarar en inkomst på ca 5,3 basbelopp. Ersättningsnivån bör höjas till 85 % av inkomster upp till 4,2 basbelopp och till 40 % av inkomster därutöver. Även grundbeloppet bör höjas till 246 kr per dag. Kvalifikationskravet för att erhålla arbetslöshetsersättning bör sänkas till fyra månaders arbete. När det gäller frågan om införandet av en s.k. bortre parentes anser Miljöpartiet att det endast är acceptabelt att införa en sådan tidsbegränsning av ersättningsrätten om det är klarlagt vad som skall följa därefter. För att försäkringen skall bli så heltäckande som möjligt är det viktigt att kvalificeringsreglerna ändras. Enligt Miljöpartiets mening bör därför arbetsvillkoret sänkas till fyra månaders arbete.

Sammanfattning.....	1
Motionerna	1
Utskottet	4
Inledning	4
Allmänna frågor m.m.	5
Deltidsarbetslöshet	11
Företagare.....	13
Studier	16
Rätt till ”semester”	19
Familjehem.....	20
Biståndsarbetare m.m.	20
Lönegaranti	21
Hemställan	23
Reservationer.....	25
1. Allmän inriktning och bortre parentes m.m. (mom. 1), (m, kd, fp).....	25
2. Allmän inriktning och bortre parentes m.m. (mom. 1), (v).....	25
3. Allmän inriktning och bortre parentes m.m. (mom. 1), (c)	26
4. Avstängningsregler (mom. 2), (mp).....	27
5. Tillsyn (mom. 3), (v).....	28
6. Överhoppningsbar tid (mom. 4), (kd)	28
7. Arbetsvillkor (mom. 5, motiveringen), (m).....	29
8. Arbetsvillkor (mom. 5), (v).....	29
9. Arbetsvillkor (mom. 5), (kd).....	30
10. Arbetslöshetsförsäkringens finansiering (mom. 6), (m, kd, fp).....	30
11. Arbetsmarknadsutbildning (mom. 7), (kd).....	31
12. Deltidsarbetslöshet (mom. 9), (v).....	31
13. Deltidsarbetslöshet (mom. 9), (c).....	32
14. Företagares ersättningsrätt (mom. 10), (v).....	32
15. Företagares ersättningsrätt (mom. 10), (c)	33
16. Kooperativ (mom. 11), (c)	34
17. Utbildningsgaranti m.m. (mom. 12), (c)	34
18. Arbetslöshetsersättning under ferierna (mom. 13), (v, kd, c).....	34
19. Rätt till semester (mom. 14), (v).....	35
20. Familjehem (mom. 15), (kd).....	36
Särskilda yttranden	37
Biståndsarbetare m.m., (kd, fp).....	37
Allmän inriktning och bortre parentes m.m., (mp).....	37